

N:o 42.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 3 maj 1895.

— — — — — Andra Kammaren — 3 — — —

*Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af väckt motion
om ändrade bestämmelser rörande utseende af rättens om-
budsman i konkurs.*

(Lagutskottets utlåtande n:o 18.)

Till Konungen.

Vid innevarande riksdag har frågan om förändrade bestämmelser rörande de personer, bland hvilka rättens ombudsman skall utses, gjorts till föremål för enskild motionärs framställning, deri föreslagits upphäfvande af bestämmelsen, att rättens ombudsman må kunna utses jemväl inom rätten.

Till stöd för berörda framställning har erinrats, hurusom genom lagen den 18 april 1890 den förändring vidtagits beträffande 67 § konkurslagen, att arfvode till rättens ombudsman alltid skall bestämmas af domstolen, i stället för att, såsom förut varit förhållandet, sådant bestämmande endast skett i de ytterst sällsynta fall, att klagomål förts öfver det sätt, hvarpå vederbörande borgenärer begagnat sin rätt att anslå arfvodet. Denna förändring återverkade på ett sätt, som antagligen ej af lagstiftaren blifvit beaktadt, på 41 § konkurslagen, som innehölle stadgandet, att till rättens ombudsman skall utses en ärlig och förständig man, inom eller utom rätten.

Uti de mindre städerna särskildt vore vanligt, att rättens ledamöter så godt som uteslutande hugnades med rättens ombudsmansbefattningar.

Huru jäfsförhållanden vid pröfningen af arfvodenas storlek skulle kunna undvikas, vore svårt att förstå, men det skedde förmodligen genom inkallande af extra rådmän, som sålunda oupphörligen finge bestämma öfver de ordinaries inkomster.

Att en bestämmelse, som lemnar rätten eller, på landet, domaren öppet att vid utseende af rättens ombudsman göra sitt val inom rättens egen krets, i tillämpningen lätteligen kan vålla betänkliga olägenheter, lærer enligt Riksdagens åsigt icke kunna med fog förnekas. Motionären har företrädesvis fäst sig vid den vanskliga ställning, hvori frågan om arfvodesbeloppets bestämmande icke kan undgå att försätta den samvetsgranne rättsledamoten, för hvilken blotta skynten af misstanke att dervid vilja på ett eller annat sätt tillgodose egna intressen måste vara förhatlig; och nekas kan icke, att det är ur denna synpunkt, som stadgandet i fråga ter sig mest betänkligt.

Visserligen är det närmast förhållandena i städerna och, af lätt insedda skäl, särskildt de mindre städerna, som härvid påkalla lagstiftarens uppmärksamhet, men tydligt är, att arfvodesfrågans afgörande äfven vid underrätt på landet lätteligen kan verka menligt för rättens anseende och vålla misstämning såväl inom rättens egen krets som bland borgenärerne, derest rättens beslut i frågan icke skulle utfalla i enlighet med deras förslag.

Jemväl ur andra synpunkter kunna emellertid erinringar göras mot lämpligheten af ifrågavarande befattnings utöfvande af en rättens ledamot; och må det i sådant afseende vara till fyllest att erinra, hurusom, på sätt anmärkt blifvit, en dylik anordning dels mången gång kan föranleda jäfsförhållanden, som särskildt vid rådstufvurätterna i de mindre städerna med deras sammansättning svårligen kunna undgå att vålla tidsutdrägt med konkurssakens behandling och kostnader för borgenärerne, och dels måste försvåra den kontroll öfver ombudsmannens verksamhet, som rätten bör låta sig angeläget vara att utöfva.

Riksdagen, som håller före, att erfarenheten flerstädes bekräftat här ofvan anförda betänkligheter, finner jemväl en annan omständighet tala för en förändring uti ifrågasatt rigtning. Såsom motiven till gällande konkurslag gifva vid handen, innehöll det ursprungliga, inom justitie-departementet utarbetade förslaget i ämnet den bestämmelse, att rättens ombudsman skulle utses *inom* rätten. Anledningen härtill torde hafva

varit en sträfvan att jemväl i formelt afseende likställa innehafvaren af denna befattning med den franska handelsrättens juge commissaire, hvilken tagits till förebild för förslaget rattens ombudsman. I öfverensstämmelse härmed innehöll också berörda förslag föreskrift derom, att rattens ombudsman skulle, i likhet med hvad som gälde i fråga om »juge commissaire», inför rätten föredraga uppkomna tvistefrågor. Den komité, som härefter afgaf betänkande och förslag i ämnet, fann emellertid sammansättningen af våra underrätter på landet lägga hinder i vägen för genomförandet af en motsvarande anordning af rattens ombudsmansinstitutionen, och vidtog af sådan anledning samt med hänsyn tillika till de inom högsta domstolen gjorda anmärkningar mot det äldre förslaget bestämmelser i förevarande ämne den förändring, som sedermera vann lagstiftarens bifall, att rattens ombudsman lika väl skulle kunna utses utom rätten, i sammanhang hvarmed komitéen uttalade den förvisning, att någon svårighet icke skulle möta att i hvarje landsort såväl som i hvarje stad finna personer, fullt kompetenta och i öfrigt lämpliga för ifrågavarande befattning. Att förhållandena i vårt land, sedan berörda uttalande gjordes, utvecklats sig derhän, att man nu med ännu större fog än då kan instämman deri, lär ingen vilja ifrågasätta.

Af hvad ofvan anförts följer, att Riksdagen anser en förändring i angifven rigtning numera både böra och kunna vidtagas, äfvensom att förändringen, då giltigt skäl icke synes förefinnas att i förevarande afseende införa olikhet i stadganden för land och för stad, bör afse jemväl rattens ombudsmansbefattningen på landet.

Riksdagen har för den skull för sin del antagit följande

Lag

angående ändrad lydelse af 41 § konkurslagen den 18 september 1862, sådant detta lagrum lyder enligt förordningen den 6 augusti 1881.

Häri genom förordnas, att 41 § konkurslagen den 18 september 1862, sådant detta lagrum lyder enligt förordningen den 6 augusti 1881, skall hafva följande ändrade lydelse:

41 §. Då gode män utses, förordne ock rätten eller domaren en ärlig och förständig man utom rätten att i konkurssaken vara rattens ombudsman. Ombudsmannen åligger att öfver gode människens och sysslomännens förvaltning hafva tillsyn: att vid de borgenärernas sammanträden utom rätten, der han är till städes, föra ordet: att hos rätten eller domaren anmäla de frågor, hvilka af konkurssaken uppstå och rattens pröfning på-

kalla: och att i öfrigt vidtaga de åtgärder och beslut, hvilka enligt denna lag på rättens ombudsman ankomma.

Har den, som till ombudsman förordnas, ej förut aflagt domareed, gånge sådan ed inför rätten eller domaren, innan han nämnda befattning tillträder.

Stockholm den 3 maj 1895.

Med undersåtlig vördnad.
